

<http://www.tasr.sk/23.axd?k=20090129TBB00476>

BIELIKOVÁ: Mladí výskumníci, ktorí zo Slovenska odchádzajú, sa len zriedka vrátia

Bratislava 29. januára (TASR) - Chuť vytvoriť niečo nové, byť lepší ako priemerní, ale i vidina úspechu spojila začiatkom roka 2008 štvoricu študentov Fakulty informatiky a informačných technológií (FIIT) Slovenskej technickej univerzity (STU) v Bratislave. Pod vedením svojej profesorky Márie Bielikovej sa Dušan Zeleník (23), Jakub Šimko (22), Michal Kompan (22) a Marián Hönsch (22) prihlásili do súťaže na podporu vedy, techniky a inovácií Hlava roka 2008. Oplatilo sa a tohtoroční prváci inžinierskeho štúdia, ktorí minulý rok skončili bakalárske štúdium na FIIT STU, sa môžu tešiť z víťazstva.

Ako pre TASR uviedla profesorka Bieliková, projekt sa zameriaval na to, ako inteligentne a efektívne využiť informácie, ktoré sa produkujú v domácnosti na najrôznejších úrovniach. Témou súťaže Imagine Cup, do ktorej sa prihlásili na začiatku akademického roka 2007/08, bolo šetrenie životného prostredia. "Práve z toho vznikol nápad, že energie sú dnes jeden z najvážnejších problémov. Zdroje nie sú nevyčerpatel'né," zdôraznila. Druhým aspektom je, že mnohí ľudia chcú šetriť, ale nevedia, ako na to a k tomu by mali prispieť práve informačné technológie. "Ľudia netušia, koľko vlastne minú na to, keď majú svoje spotrebiče neustále v stand by režime. Najmä mladí ľudia často vysmejú svojich rodičov, keď od nich chcú, aby vypínali svetlá, aby večer vypli televízor, že čo je to za nezmysel. Keď sa to ale zráta pre celú domácnosť, tak štatistiky hovoria aj o 200 eurách (6025 Sk) ročne pri priemernej európskej domácnosti," zdôraznila profesorka.

Práve na to, aby domácnosti mohli šetriť, sa zameriaval prototyp systému, ktorý študenti STU v Bratislave vytvorili. Podľa Bielikovej ide o jednoducho povedané zariadenie, ktoré inteligentne monitoruje spotrebu. "Na základe toho, že tieto informácie zbiera, vie vyhodnotiť, vie predpovedať, koľko bude domácnosť platiť za energie, vie automaticky vypnúť zariadenia večer a zasa ráno ich zapnúť do stand by režimu, vie ponúknuť, ktoré zariadenia by bolo z hľadiska úspory lepšie vymeniť, dá informáciu o tom, za aký čas sa vám investícia do nového spotrebiča vráti," vysvetlila princíp zariadenia Bieliková. Podľa nej zariadenie vie pomôcť napríklad v takých jednoduchých veciach, ako keď v nejakej izbe určitý čas nikto nie je a svieti svetlo. "Pošle správu na mobil, kde sa spýta, či tam treba zhasnúť a automaticky aj akciu vykoná." V budúcnosti by podľa Bielikovej mohol byť pre ľudí motiváciou pre kúpu aj fakt, že vďaka zariadeniu zistia, koľko míňajú v porovnaní s ostatnými. "Až potom sa začnú zamýšľať, prečo má niekto 'takú' spotrebu a niekto dvojnásobnú," myslí si Bieliková.

V súčasnosti je teda hotový prvý prototyp a mala by nasledovať ďalšia fáza, aby výrobok mohol mať aj spotrebiteľ reálne doma. "Po výskume musí nasledovať vývoj. To zariadenie ešte zatiaľ nie je ani pekné a je aj dosť veľké. Takto by to doma určite nikto nechcel." V tejto fáze je však často problém s patentmi. "Momentálne sme my informatici v dosť zvláštnej pozícii. Ak by niekto chcel tento nápad zobrať, tak ho môže zrealizovať. Samozrejme, že metódy, ktoré sme vymysleli, napríklad metódy dolovania v dátach, ktoré sa používajú pri odhaľovaní vzorov spotreby, vyhodnocovania, nie je priamo vidieť, ale koncept je otvorený. Dúfam, že keď sa toho niekto chytí, tak využije to, že keď päť hláv nad tým rok rozmýšľalo a malo výsledky a nebude niečo vymýšľať odznova."

Odkedy je SR členskou krajinou Európskej únie, profesorka Bieliková vidí v podmienkach výskumu na Slovensku posun. Napriek tomu je žiaľ faktom, že napriek vyšším výdavkom v absolútnych hodnotách na túto činnosť sú reálne príjmy vzhľadom na súčasné náklady nižšie. "Potom je veľmi ťažké presvedčiť mladých ľudí a verejnosť, že práve toto je cesta k perspektívnej kariére," zdôraznila profesorka. Dodala, že obrovský hendikep je v tom, že mladí perspektívni výskumníci odchádzajú zo Slovenska preč a čo je dôležité, len veľmi zriedkavo sa vracajú. "Oni vidia, že tie podmienky sú inde lepšie. Teraz to je začarovaný kruh, pretože nestačí, že niekto dá

peniaze. Máme momentálne problém už nielen infraštruktúry, ale aj a najmä ľudský. Vypadla jedna celá generácia výskumníkov."

Výhra v súťaži Hlava roka 2008 nie je jedinou, ktorou sa môže Fakulta informatiky a informačných technológií STU v Bratislave popýšiť. Asi pred dvoma rokmi vyhral ich študent stáž v Microsofte, na ktorú sa bežne dostanú asi dvaja až traja ľudia z Európy. Z fakulty vyšiel aj najmladší držiteľ certifikátu CCIE, ktorý má podľa Bielikovej len pár tisíc ľudí vo svete. "Mladí ľudia vedia naozaj veľmi obohatiť, je to krásne vidieť, ako sa zlepšujú. Je to aj náročné na čas, ale oni chcú pracovať. Keby som tomu neverila, že cesta ako pozdvihnúť výskum a vysoké školstvo u nás, je zaujať týchto mladých a dúfať, že časť z nich zostane a veľmi rýchlo preberie možno aj zaujímavé pozície, tak by som to nerobila," vyjadrila sa profesorka.

Aj keď štúdium na spomínanej fakulte je nepochybne náročné, Bieliková zdôrazňuje, že sa ho netreba báť. Bolo by dobré, keby sa ho nebáli najmä dievčatá, lebo tých je v tomto odbore veľmi málo. "Najdôležitejšie je, aby človek chcel. Vôbec nemusí byť génius, ale musí chcieť na sebe pracovať a zlepšovať sa. Verím tomu, že každý jeden, kto zmaturuje, vie vyštudovať aj našu školu, ale musí chcieť. Zároveň ale tí, ktorí majú vynikajúce predpoklady pre informatiku a informačné technológie, majú u nás možnosť dosiahnuť výnimočné výsledky a siahnúť si na vrcholky a byť mimoriadne úspešní aj v medzinárodnom meradle. Aj pri veľkom počte študentov sa snažíme podchytiť „elitu“ a dať im priestor, aby mohli študovať náročnejšie ako tí ostatní," zdôraznila Bieliková.

Ako sa pre TASR vyjadrili úspešní študenti, celý projekt vznikol asi rok. Z toho tri mesiace sa venovali vymýšľaniu nápadu, zvyšok patril realizácii. "Analyzovali sme vybrané nápady z minulosti a napokon sme začali riešiť šetrenie elektrickej energie v domácnostiach," uviedol Dušan Zeleník. Víťazný projekt vznikol v školskom laboratóriu. "Tam sme sa popri škole stretávali a riešili okrem svojich študijných úloh aj tento projekt. Na škole nám boli vytvorené tie najlepšie podmienky, aké mohli byť," vyjadril sa Jakub Šimko. Vysvetlil, že boli dni, keď zo školy odchádzali o polnoci, alebo v nej trávili víkendy. Vidina úspechu nebola to jediné, čo partiu poháňalo vpred. "Jednak nás to aj bavilo, ale zároveň nás to aj zdokonaľovalo. Potvrdili sme si, že tú školu nechceme len tak preplávať s tým, že na konci dostaneme diplom. Ten dostane každý. Treba robiť jednoznačne niečo navyše. Ide o to dokázať sa popri štúdiu nejako obohatiť," zdôraznil Šimko.

Jednou z cien, ktorú študenti za projekt získali, je i možnosť ďalej pokračovať v realizácii projektu. "My vytvoríme biznis plán a budeme ho nejako ďalej realizovať v spolupráci s firmou Microsoft, ktorá organizuje medzinárodnú súťaž Imagine Cup, kde sme získali druhé miesto v celosvetovom finále v kategórii softvérový návrh. To je jedna z možností. Mali sme ale rôzne ponuky aj od iných firiem, ktoré nám dávali možnosť pokračovať v projekte v spolupráci s nimi," uviedol Michal Kompan. Zároveň však zdôraznil, že v súčasnosti má prednosť pred všetkým štúdiom.

Po prvom väčšom úspechu sa zatiaľ študenti Slovensko opustiť nechystajú. "Pocitujem svojím spôsobom zodpovednosť za rozvoj tejto krajiny, napriek tomu, že mám niekedy pocit, že táto krajina, ak sa to takto dá povedať, pre mňa nerobí dostatok. Beriem to ako povinnosť. Až potom, čo zistím, že to jednoducho nejde, že nie sú podmienky na to, aby človek vôbec mohol existovať tak, že uplatní svoje schopnosti, to je druhá vec. Vtedy budem asi nútený odísť," tvrdí Šimko.

Napriek strate množstva voľného času mladíci neľutujú, že si vybrali náročné štúdium. Zhodne tvrdia, že majú obrovské šťastie, že sa venujú tomu, čo ich baví.

Slovenská televízia odvysielala dnes o 20.25 h na Dvojke galaprogram Hlava roka 2008 pri príležitosti odovzdávania cien osobnostiam zo sveta vedy a techniky. Cieľom projektu "Hlava roka 2008" je zvýšiť prestíž vedeckej a technickej inteligencie Slovenska, popularizovať vedu a priblížiť ju slovenskej verejnosti. Slávnostný program galavečera sa bude niesť v duchu hesla "slávni slávnym", kde osobnosti kultúrneho a politického života vzdajú hold kapacitám zo sveta vedy a výskumu.